ای سعد بن معاذ، به پروردگار کعبه سوگند، این بهشت است که بوی آن را از سوی احد می شنوم.

از انس رضی الله عنه روایت است که می گوید: عمویم انس بن نضر رضی الله عنه در جنگ بدر حضور نداشت؛ از این رو به رسول الله صلی الله علیه وسلم گفت: ای رسول خدا، در نخستین غزوه ای که با مشرکان جنگیدی، شرکت نداشتم. اگر الله توفیقم دهد که در جنگ دیگری رویاروی مشرکان قرار بگیرم، الله به مردم نشان خواهد داد که چه خواهم کرد. هنگامی که جنگ احد روی داد و مسلمانان پراکنده شدند، انس بن نضر رضی الله عنه گفت: یا الله، من از کاری که اینها - یعنی مسلمانان - انجام دادند، عذرخواهی می کنم و از کاری که اینها - یعنی مشرکان - کردند، بیزاری می جویم. آنگاه (به سوی مشرکان) پیش رفت؛ در این میان سعد بن معاذ رضی الله عنه او را دید. عمویم به سعد بن معاذ گفت: ای سعد بن معاذ، به پروردگار کعبه سوگند این بهشت است که بوی آن را از سوی احد می شنوم. سعد رضی الله عنه به رسول الله صلی الله علیه وسلم می گفت: آنچه او کرد، از توان من خارج است. انس (بن مالک) رضی الله عنه می گوید: او را دیدیم که کشته شده و مشرکان مُثله اش کرده بودند و جای بیش از هشتاد زخم شمشیر، ضربه ی نیزه و اثر تیر در بدنش دیده می شد و هیچکس او را نشناخت، مگر خواهرش؛ آن هم از روی انگشتانش. به نظر ما، این آیه درباره ی او و امثال او نازل شده که می فرماید: «مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا» [احزاب: 23] «در میان مؤمنان مردانی هستند که به عهد و پیمانی که با الله بسته بودند [صادقانه] وفا کردند؛ برخی از آنان تا آخر بر عهد و پیمان خود ایستادند [و در این راه درگذشتند یا شهید شدند] و برخی دیگر هنوز چشم انتظار [شهادت] هستند و هرگز [پیمان خود را] دگرگون نساخته اند».

[صحیح است] [متفق علیه]

انس بن مالک حکایت می کند که عمویش انس بن نضر همراه رسول الله صلی الله علیه وسلم در جنگ بدر شرکت نداشت؛ چون رسول الله صلی الله علیه وسلم در غزوه ی بدر بدون قصد جنگ خارج شد؛ بلکه ایشان به قصد کاروان قریش بیرون رفته بود و تنها کمتر از سیصد و بیست نفر با ایشان همراه بود؛ و هفتاد شتر و سوارکارانی که به دنبال آنها بودند. انس بن نضر برای رسول الله صلی الله علیه وسلم توضیح می دهد که همراه ایشان در اولین جنگ با مشرکان حضور نداشته است و می گوید: «اگر جنگ دیگری با مشرکان شاهد باشم، الله به مردم نشان خواهد داد که چه خواهم کرد». زمانی که غزوه ی احد یکسال و یک ماه بعد از غزوه ی بدر فرامی رسد، مردم همراه رسول الله صلی الله علیه وسلم خارج شده و می جنگند تا جایی که در ابتدای روز مسلمانان پیروز میدان هستند اما همین که چند تن از تیراندازان محلی را ترک می کنند که رسول الله صلی الله علیه وسلم به هنگام رویارویی با دشمن آنان را مستقر کرده بود و آنان را از رها کردن این مکان نهی کرده بود - با اینکه مشرکان شکست خورده بودند و پا به فرار گذاشته بودند - سوارکاران دشمن از همین ناحیه به مسلمانان هجوم آورده و مسلمانان را پراکنده نموده و هرکس به هر سویی فرار می کند. اما در این میان انس رضی الله عنه به سوی کفار پیش می رود و می گوید: «یا الله، من از عملکرد اینها عذرخواهی می کنم». و منظورش فرار کردن اصحاب از جنگ بود. «و از عملکرد اینها بیزاری می جویم» و منظورش مشرکان بود که با رسول الله صلی الله علیه وسلم و مومنانِ همراهِ او می جنگیدند. در این شرایط که مسلمانان پا به فرار گذاشتند و انس رضی الله عنه رو به کفار پیش می رود، با سعد بن معاذ روبرو می شود که سعد از وی می پرسد: کجا می روی؟ و انس می گوید: ای سعد، من بوی بهشت را از سوی احد احساس می کنم؛ و این حقیقتی بود که انس رضی الله دریافته بود و خیال و توهم نبود؛ بلکه کرامتی بود که الله متعال به این مرد بزرگ عنایت کرده بود و بوی بهشت را قبل از شهادت احساس می کرد؛ چراکه به دل دشمن زده و فرار نکرده بود و آنقدر جنگید تا کشته شد. سعد رضی الله عنه می گوید: ای رسول خدا، من توانایی کاری را که انس انجام داد ندارم؛ یعنی انس در این جنگ چنان جهاد و تلاش کرد که مرا توانی

همچون آن نیست. تا جایی که وقتی او را در میدان جنگ یافتند، هشتاد و چند ضربه ی شمشیر و نیزه و تیر بر بدن او بود و پوست بدنش پاره شده بود و کسی جز خواهرش او را از روی انگشتانش نشناخت. به این ترتیب مسلمانان شاهد بودند که الله متعال این آیه را در مورد او و امثال او نازل فرمود: «مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا» [احزاب: 23] «در میان مؤمنان مردانی هستند که به عهد و پیمانی که با الله بسته بودند [صادقانه] وفا کردند؛ برخی از آنان تا آخر بر عهد و پیمان خود ایستادند [و در این راه درگذشتند یا شهید شدند] و برخی دیگر هنوز چشم انتظار [شهادت] هستند و هرگز [پیمان خود را] دگرگون نساخته اند». تردیدی نیست که انس رضی الله عنه و امثال او از اولین مصادیق این آیه هستند؛ آنان صادقانه به عهد و پیمانی که با الله بسته بودند وفا کردند، چنانکه انس رضی الله عنه گفته بود: «الله به مردم نشان خواهد داد که چه خواهم کرد». و این چنین هم شد؛ کاری کرد که هیچکس نمی کند مگر کسی که الله متعال مانند انس بر وی منت نهد و شهادت نصیبش کند.

http://sunnah.global/hadeeth/fa/show/3855